

28. 3. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Společenská udržitelnost v kontextu (nejen) směrnice ESG a její vliv na obchodní korporace a povinnost členů volených orgánů jednat s péčí řádného hospodáře

Cílem tohoto článku je zhodnotit vliv a výzvy stále širších požadavků na dosažení udržitelného rozvoje společnosti (mj. definovaných koncepty CSR a ESG) ve vztahu k podnikatelům a povinnosti členů volených, zejména statutárních orgánů obchodních korporací vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře.

Udržitelnost

Udržitelný je rozvoj, který vyhovuje současným potřebám, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby. Udržitelnost se zpravidla skládá ze tří oblastí: ekonomické, sociální a ekologické. Obchodní korporace jako významná součást společnosti pak nevyhnutelně při dosahování udržitelného rozvoje hrají významnou roli, a to již v oblasti sociální jako zaměstnavatelé či v oblasti ochrany životního prostředí implementací „zelených“ technologií a udržitelných postupů.

V souvislosti s udržitelným rozvojem v kontextu podnikání se v současnosti setkáváme zejména se dvěma koncepty **CSR** (**C**orporate **S**ocial **R**esponsibility) a **ESG** (**E**nvironmental **S**ocial **G**overnance), které se do určité míry vzájemně překrývají a doplňují.

CSR je koncept, při kterém podnikatelé ve své obchodní strategii zohledňují společenská a environmentální rizika za účelem dosažení pozitivního vlivu jejich aktivit na společnost a životní prostředí, to vše při zachování prosperity a ziskovosti obchodních korporací. Koncept CSR je pro obchodní korporace dobrovolný a představuje seberegulační postupy zaváděné za účelem pozitivního dopadu na celkovou společnost. Tyto postupy mají přinést zvýšení konkurenceschopnosti na trhu v důsledku pozitivního hodnocení udržitelného chování obchodní korporace. CSR v tomto smyslu představuje určitý etický kodex obchodní korporace nad rámec obecně závazných právních předpisů.

ESG pak koncept CSR doplňuje a dále zohledňuje společenský vývoj související zejména s klimatickými změnami, přitom logicky klade větší důraz na ochranu životního prostředí a má být jedním z nástrojů pro dosažení tzv. uhlíkové neutrality. Nově také přináší tzv. správní aspekt společenské udržitelnosti v podobě požadavků na zdokonalení správy a řízení společností (prvek Governance). Na rozdíl od CSR se v případě konceptu ESG předpokládá odklon od dobrovolnosti a povinné zapojení obchodních korporací,^[1] prostřednictvím zakotvení udržitelných principů v obecně závazných právních předpisech, které postupně dopadnou na čím dál tím větší počet obchodních korporací tzv. nefinančním reportingem. ESG narozdíl od CSR zakotvuje parametry pro měření a hodnocení kritérií udržitelnosti. ESG reporting je tak určitým měřitelným skóre obchodních korporací.

Bez ohledu na konkrétní vymezení konceptů udržitelnosti, jejich názvosloví a obsah (CSR, ESG) lze obecně hovořit o společenské udržitelnosti podnikání jako nadřazeném pojmu obsahujícím shora

uvedené koncepty, který ve výsledku, ať již prostřednictvím normotvorby, anebo vnějších požadavků na roli obchodních korporací ve společnosti představuje novou výzvu pro jejich chování.

Tato skutečnost se projevuje jednak v samotném jednání obchodní korporace ve smluvních a jiných vztazích, zároveň však představuje výzvu pro stávající pojetí povinností statutárních orgánů jednat s péčí řádného hospodáře, zejména pro povinnost jednat s nezbytnou loajalitou, pečlivě a s potřebnými znalostmi.[\[2\]](#)

Udržitelnost a péče řádného hospodáře

Současná vnitrostátní právní úprava ovšem se společenskou udržitelností, jakožto účelem či požadavkem na podnikatele přímo nepočítá. Ust. § 420 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník v platném znění („OZ“), definuje podnikatele jako toho, kdo samostatně na vlastní účet a odpovědnost soustavně a za účelem dosahování zisku vykonává výdělečnou činnost. Zájem obchodní korporace tak spočívá v dlouhodobosti jejího trvání a dosahování zisku.

Vedle toho si ovšem nelze představit dosažení účelu podnikání, aniž by podnikatelé a obchodní korporace existovali ve fungující a udržitelné společnosti. Zajištění udržitelnosti lze proto považovat za veřejný zájem, který nelze při jednání obchodní korporace pominout a obchodní korporace jej proto při své činnosti musí brát v potaz. Je ovšem snadno představitelné, že zájem na dlouhodobosti trvání obchodní korporace a dosahování zisku se dostane do kolize s veřejným zájmem na společenské udržitelnosti. V takovém případě budou členové statutárních orgánů při svém rozhodování nuceni poměřovat, nakolik je možné zohlednit požadavek na společenskou udržitelnost, aniž by se dopustili porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře. Pravidlo péče řádného hospodáře rozvádí zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích a družstvech, v platném znění („ZOK“), který se ptá, jak by jednala jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v postavení člena obdobného orgánu obchodní korporace. ZOK dále povinnost péče řádného hospodáře ve vztahu k podnikatelskému rozhodování doplňuje o tzv. pravidlo podnikatelského úsudku, podle kterého musí člen statutárního orgánu jednat v obhajitelném zájmu obchodní korporace a jeho rozhodnutí se musí opírat o dostatečné množství informací. Pouze v takovém případě nenesou odpovědnost členové statutárního orgánu za negativní následky svého rozhodnutí.

Poměrně jednoduchá situace pak nastane v případech, kdy jsou či budou povinnosti související se společenskou udržitelností součástí obecně závazných právních předpisů. V takovém případě jsou obchodní korporace povinny je dodržovat bez ohledu na své subjektivní zájmy.

V ostatních případech, kdy požadavky na společenskou udržitelnost nejsou zakotveny v právních předpisech a představují pouze určitá vnější kritéria, budou členové statutárních orgánů nuceni při svém rozhodování poměřovat „základní“ zájem na ziskovosti obchodní korporace s veřejným zájmem na společenské udržitelnosti. To se bude čím dál více projevovat například při jednáních s financujícími bankami, které ESG skóre korporací zohledňují. V těchto případech bude člen statutárního orgánu postupovat s péčí řádného hospodáře, pouze pokud zájem na společenské udržitelnosti pomůže dosáhnout zájmu obchodní korporace na jejím dlouhodobém a ziskovém trvání.

Závěr

Jelikož se ze společenské udržitelnosti stalo významné téma, které čím dál více ovlivňuje i podnikatelské prostředí, budou se i členové statutárních orgánů muset stále častěji vypořádat s novými výzvami, souvisejícími se společenskými a environmentálními dopady jejich konání. Pokud zákonodárci zakotví požadavky na společenskou udržitelnost do příslušných právních předpisů, bude rozhodování statutárních orgánů jednodušší, jelikož budou muset jednat v souladu se zákonem. V opačném případě budou členové statutárních orgánů při svém rozhodování moci požadavky na

společenskou udržitelnost zohlednit pouze v případech, kdy povedou k naplnění účelu obchodní korporace.

Mgr. Vojtěch Boldys,
advokát

[LTA Legal s.r.o.](#)

Lazarská 13/8,
120 00 Praha 2

Tel.: +420 246 089 010

e-mail: LTA@LTApartners.com

[1] Např.: Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2464 ze dne 14. prosince 2022, kterou se mění nařízení (EU) č. 537/2014, směrnice 2004/109/ES, směrnice 2006/43/ES a směrnice 2013/34/EU, pokud jde o podávání zpráv podniků o udržitelnosti (Text s významem pro EHP); Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o náležité péči podniků v oblasti udržitelnosti a o změně směrnice (EU) 2019/1937

[2] § 159 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění; *Lavický, P. a kol.* Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 595 - 606.

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatele do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)